

BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARLARI ARASINDAKİ AYKIRILIĞIN GİDERİLMESİ İSTEMİ
HAKKINDA KARAR

Konya Bölge İdare Mahkemesi Başkanlar Kurulunun 02/12/2024 tarih ve E:2024/46, K:2024/48 sayılı kararıyla;

Konya Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesi tarafından, Dairelerinin 23/10/2024 tarih ve E:2024/662, K:2024/1439 sayılı kararı ile Bursa Bölge İdare Mahkemesi 5. İdari Dava Dairesinin 14/10/2024 tarih ve E:2023/2770, K:2024/1896 sayılı kararı arasındaki aykırılığın giderilmesinin istenmesi nedeniyle,

"Aykırılığın, Konya Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesi kararı doğrultusunda giderilmesi gerektiği" görüşüyle, 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun'un 3/C maddesinin 5. fıkrası uyarınca karar verilmesi için dosyanın Danıştaya gönderilmesi üzerine,

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunca, Tetkik Hâkimi'ın açıklamaları dinlendikten sonra konu ile ilgili kararlar ve yasal düzenlemeler incelenerek gereği görüldü:

I- AYKIRILIĞIN GİDERİLMESİ İSTEMİNE KONU BÖLGE İDARE MAHKEMESİ KARARLARI :

A- KONYA BÖLGE İDARE MAHKEMESİ 2. İDARİ DAVA DAİRESİNİN E:2024/662 SAYILI DOSYASINA KONU YARGILAMA SÜRECİ:

Dava konusu istemin özeti: Antalya ili, Kemer ilçesi, Göynük Mahallesi, 355 ada, 4 sayılı parselde imar mevzuatına aykırı imalat yapıldığından bahisle düzenlenen 02/02/2023 tarihli yapı tatil zaptının, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 42. maddesi kapsamında davacının toplam 95.372,79 TL tutarında para cezasıyla tecziyesine ilişkin 08/02/2023 tarih ve 92 sayılı Belediye Encümeni kararının ve davacının bu cezaya yaptığı itirazın reddi ile 3194 sayılı Kanun'un 32. maddesi hükmü gereği yapı sahibince mevzuata aykırılıkların yıkılmasına, yapı sahibince yıkılmaması durumunda idarece yıkılarak masrafların tahsiline ilişkin 15/03/2023 tarih ve 166 sayılı Belediye Encümeni kararının iptali istenilmiştir.

Antalya 3. İdare Mahkemesinin 29/02/2024 tarih ve E:2023/698, K:2024/273 sayılı kararının özeti:

Mevzuatta belirtilen şartları taşıdığı görülen dava konusu yapı tatil zaptında hukuka aykırılık bulunmadığı; yapı tatil tutanağında belirtilen ve 31/12/2017 tarihinden sonra inşa edilen 3. katın yapı kayıt belgesinin sağladığı haklardan faydalanamayacağı, dolayısıyla ruhsatsız yapının yıkılmasına yönelik tesis edilen işlemde aykırılık bulunmadığı,

08/02/2023 tarih ve 92 sayılı Belediye Encümeni kararının 51.655,69-TL para cezası verilmesine ilişkin kısmı yönünden;

Ruhsatsız yapıya yönelik verilecek idari para cezası miktarının belirlenmesindeki temel ölçüt olan aykırılıktan etkilenen alanın, yapı tatil zaptı ve para cezası hesaplama raporunda açık ve kesin olarak belirlendiği, temel para cezasının (16.142,401805) ve cezanın artırımına ilişkin maddelerin (yapının uygulama imar planı bulunan alanda yapılmış olmasından 3.228,480361 TL,

T.C.
DANIŞTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU

Esas No : 2024/68

Karar No : 2025/61

ruhsatsız olmasından 29.056,323249 TL, inşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor olmasından 3.228,480361 TL) doğru uygulandığı ve hesaplandığı görüldüğünden, anılan Belediye Encümeni kararının ruhsatsız yapı için toplam 51.655,69-TL para cezası verilmesine yönelik kısmında hukuka aykırılık bulunmadığı,

08/02/2023 tarih ve 92 sayılı Belediye Encümeni kararının, İmar Kanunu'nun 42. maddesinin 2. fıkrasının (ç) bendi uyarınca ilave para cezası verilmesine ilişkin kısmı yönünden;

3194 sayılı Kanun'un 42. maddesinin 2. fıkrasına eklenen (ç) bendinde, aykırılığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa ve arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel kadar idari para cezasının, hesaplanan cezaya ilave edileceği belirtilmekte ise de; metnin devamında "Bu fıkra göre verilen idari para cezasının ilgisine tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmesi halinde bu bent uyarınca verilen para cezası tahsil edilmez." denilmek suretiyle para cezası verilmesine neden olan aykırılığın giderilmesi ve mevzuata uygun hale getirilmesi için ilgisine bir aylık süre tanındığı, dolayısıyla hükmün konulma amacının, ruhsatsız imalatın giderilmesi veya mevzuata uygun hale getirilmesi olduğu, anılan (ç) bendi uyarınca verilen para cezasının, anılan Kanun kuralı belirtilmek suretiyle ilgisine tebliğ edilmesi, böylece para cezasına muhatap olan kişinin, bir aylık bir sürede ruhsatsız ya da ruhsata aykırı yapısında aykırılığı mevzuata uygun hale getirmesi halinde söz konusu cezayı ödemeyeceğini, aksi halde cezanın ödenmesinden sorumlu olacağını bilmesi gerektiği, uyuşmazlıkta, dava konusu para cezasına ait hesaplama raporu incelendiğinde "Aykrılığa Konu Alan İçin Hesaplanan Ceza Tutarı" adı altında idari para cezasına ekleme yapıldığı, ancak dava konusu Belediye Encümeni kararında, *"Bu fıkra göre verilen idari para cezasının ilgisine tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hâle getirilmesi hâlinde bu bent uyarınca ilâve edilen para cezası tahsil edilmez."* şeklinde bir ihtar ve kayda yer verilmediği, yukarıda izah edildiği üzere Kanun ile belirlenen ihtarın yerine getirilmediği anlaşıldığından, 08/02/2023 tarih ve 92 sayılı Belediye Encümeni kararının, İmar Kanunu'nun 42. maddesinin 2. fıkrasının (ç) bendi uyarınca 43.717,10-TL ilave para cezası verilmesine ilişkin kısmında hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varıldığı gerekçeleriyle,

yapı tatil zaptı, yıkıma yönelik işlem ve 08/02/2023 tarih ve 92 sayılı Belediye Encümeni kararının 51.655,69-TL para cezası verilmesine ilişkin kısmı yönünden davanın reddine, İmar Kanunu'nun 42. maddesinin 2. fıkrasının (ç) bendi uyarınca 43.717,10- TL ilave para cezası verilmesine ilişkin kısmının iptaline karar verilmiştir.

Konya Bölge İdare Mahkemesi 2. İdari Dava Dairesinin 23/10/2024 tarih ve E:2024/662, K:2024/1439 sayılı kararının özeti:

Davacının istinaf başvurusu yönünden;

İstinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının davanın reddine ilişkin kısmının hukuka ve usule uygun olduğu ve davacı tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın bu kısmının kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği,

T.C.
DANIŞTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU

Esas No : 2024/68

Karar No : 2025/61

Davalı idarenin, 08/02/2023 tarih ve 92 sayılı Belediye Encümeni kararının İmar Kanunu'nun 42. maddesinin 2. fıkrasının (ç) bendi uyarınca 43.717,10-TL ilave para cezası verilmesine ilişkin kısmına yönelik istinaf başvurusu yönünden;

İmar Kanunu'nun 42. maddesinin 2. fıkrasının (ç) bendinde yer alan, "Bu fıkra göre verilen idari para cezasının ilgisine tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmesi halinde bu bent uyarınca verilen para cezası tahsil edilmez." şeklindeki ifadenin belediye encümeni kararına yazılmamasının, belediye encümeni kararını hukuka aykırı hale getirip getirmeyeceğinin açıklığa kavuşturulması gerektiği,

İlk olarak; idari yargı tarafından yapılan hukuka uygunluk incelemesinde idari işlemlerin hukuka uygunluğunun, işlemin pozitif hukuk kurallarına uygun olarak tesis edilip edilmediği yönünden hukuki denetiminin yapılmasını ihtiva ettiği, dolayısıyla işlem pozitif hukukta (o işlem sahasıyla ilgili kanunlarda, yönetmeliklerde vd mevzuatta) yazılı olan kurallara göre yapılmışsa, işlemde bir hukuka aykırılık bulunmayacağı, ancak pozitif hukukta yer alan kurallara uygun olmayan şekilde yapılmışsa işlemin hukuka aykırı olacağı, dava konusu işlemle ilgili mevzuat olan İmar Kanunu'nda "encümen kararına, kararın tebliğinden itibaren mevzuata aykırılığın bir ay içinde yıkılması ya da yapının mevzuata uygun hale getirilmesi halinde aykırılığa konu alan için İmar Kanunu'nun 42/2-(ç) maddesi uyarınca ilave edilen miktarın tahsil edilmeyeceğinin yazılması gerektiği" yönünde bir hüküm mevcutsa, bu hükme rağmen söz konusu ifade encümen kararına yazılmamışsa, bu durumda işlemin hukuka aykırı olacağı, ancak İmar Kanunu'nda bu yönde bir hüküm mevcut değilse, bu durumda olmayan hükmü idarenin uygulaması mümkün olmadığından, bu ifadenin encümen kararına yazılmaması halinde, işlemin hukuka aykırı olmayacağı,

İkinci olarak; İmar Kanunu'nun 42. maddesinin 2. fıkrasının (ç) bendi hükmü bir bütün olarak ele alındığında; maddenin tahsilatla ilgili bir hususu düzenlediği, verilen para cezasının tahsilatı aşamasında dikkate alınacak bir meseleye yer verildiği,

Nitekim maddede, aykırılığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgarî metrekare birim değerinin çarpımı sonucu bulunan değer, İmar Kanunu'nun 42/2. maddesi kapsamında hesaplanan para cezasına ilâve edileceği, para cezasının ilgisine tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın ortadan kaldırılması durumunda, Kanun'un 42/2-(ç) maddesine göre hesaplanan ve para cezasına ilâve edilen bu kısmın tahsilat aşamasında tahsil edilmeyeceği hususunun düzenlendiği, dolayısıyla maddede bir ceza verme şartının değil; cezadan sonraki aşama olan tebliğden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve aykırılık bir ay içinde giderilmişse ilave miktarın tahsil edilmemesi hususlarının düzenlendiği, yani yapı bir ay içerisinde mevzuata uygun hale getirilirse bu bende göre ilâve edilen miktarın hukuken mevcut olmaya devam edeceği, ancak bu miktarın tahsilatının yapılmayacağı; bu miktarın tahsilata konu olmayacağı,

Şayet Kanun'da, "para cezasının tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmesi halinde bu ilâve kısmın tahsil edilmeyeceğinin encümen kararına yazılacağı, aksi halde (ç) bendinin uygulanamayacağı" şeklinde bir hüküm olsa idi; bu durumda söz konusu ibarenin yazılmadığı belediye encümeni kararının hukuka aykırı

T.C.
DANIŞTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU

Esas No : 2024/68

Karar No : 2025/61

olacağı, ancak böyle bir ifade Kanun'da olmadığı müddetçe, Kanun'da böyle bir hüküm varmış gibi yargılama yapılamayacağı, Kanun'da olmayan bir hükmün, mahkemenin kanun koyucu yerine geçerek getirilmesinin de hukuken mümkün olmadığı,

Üçüncü olarak; mevzuatta, "para cezasının tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmesi halinde bu ilave kısmın tahsil edilmeyeceğinin encümen kararına yazılıp yazılmaması"nın, İmar Kanunu'nun 42/2-(ç) bendine göre hesaplanan miktarın para cezasına ilave edilmesinin hukuka uygunluğunun incelenmesinde kullanılacak bir hukuka uygunluk ölçü normu olarak düzenlenmediği, bu yönde bir kanun hükmü konulmadığı, hukuka uygunluk incelemesinin pozitif hukuka (yazılı mevzuata) göre yapılması gerektiği dikkate alındığında, para cezasının düzenlendiği İmar Kanunu'nda yazmayan bir hususa göre hukuka uygunluk incelemesi yapılmasının hukuken mümkün olmadığı,

Dördüncü olarak; 26/03/2020 tarih ve 31080 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 39. maddesi ile 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 42. maddesinin 2. fıkrasına (ç) bendinin eklendiği,

Bir kanunun Resmi Gazete'de yayımlanmasının, objektif ve düzenleyici yasama işlemi olan kanunun içeriğinden ve yürürlüğe girmesinden herkesi haberdar ederek kamu düzeninin ve hukuki güvenliğin sağlanmasını hedeflediği, Resmî Gazete'nin, statü hukuku gereği yasama işlemi olan kanunlardaki aleniyeti ve tebligatı sağladığı, bir kanunun Resmi Gazete'de yayımlanmasının, bu kanunun herkes tarafından bilinmesi (bilindiğinin varsayılması) sonucunu doğurduğu, kanun Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdikten sonra ilgilinin Resmi Gazete'de yayımlanan bir kanunu bilmediğini, haberinin olmadığını ileri sürmesinin dinlenecek ve hukuken kabul edilecek bir iddia olmadığı,

Bu kapsamda; Kanun'da yazılı olan ve ilgilinin kanun gereği zaten yerine getirmekle mükellef olduğu bir hususun, bir de ilaveten ve yeniden belediye encümeni kararına yazılmamasının İmar Kanunu'nda bir hukuka aykırılık nedeni olarak düzenlenmediği, ilgilinin Kanun gereği yapmakla yükümlü olduğu bir hususun belediye encümeni kararına yazılıp yazılmamasının İmar Kanunu'nun 42/2-(ç) maddesine göre yapılan ilavenin hukuka uygunluğuna maddi hukuk yönüyle bir etki etmeyeceği,

Beşinci olarak, İmar Kanunu'nun 42/2-(ç) maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğundan bahisle Anayasa Mahkemesine itiraz yoluyla başvurulması üzerine Anayasa Mahkemesinin 26/01/2022 tarih ve E:2020/95, K:2022/3 sayılı kararında, "para cezasının tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmesi halinde bu ilave kısmın tahsil edilmeyeceğinin belediye encümeni kararına (da) yazılacağı, aksi halde (ç) bendinin uygulanamayacağı" yönünde bir değerlendirmeye yer verilmediği, Anayasa Mahkemesinin özetle, imar mevzuatına aykırı yapılaşmanın her yerde aynı etki ve sonucu doğurmadığı, (...) değeri daha yüksek olan alanlarda kurallara uymadan yapı yapmanın önlenmesi ve daha fazla caydırıcılık sağlanması bakımından 42/2-(ç) maddesinin ölçülü bir ceza değeri olduğu gerekçesiyle, İmar Kanunu'nun 42/2-(ç) maddesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına karar verildiği,

T.C.
DANIŞTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU

Esas No : 2024/68

Karar No : 2025/61

Altıncı olarak; İmar Kanunu'nun 42/2-(ç) maddesinin, cezanın verilmesi ile ilgili bir hususu değil, verilen cezanın tahsiliyle ilgili bir hususu düzenlediği, benzer bir hükmün 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nda da yer aldığı, Kabahatler Kanunu'nun 17. maddesinin 6. fıkrasında; "Kabahat dolayısıyla idarî para cezası veren kamu görevlisi, ilgilinin rıza göstermesi halinde bunun tahsilatını derhal kendisi gerçekleştirir. Kanunlarında ödeme süresi düzenlenmemiş olan idari para cezaları, tebliğinden itibaren bir ay içinde ödenir. İdari para cezasının ödeme süresi içinde ödenmesi halinde, cezadan %25 oranında indirim yapılır. Ödeme yapılması, kişinin bu karara karşı kanun yoluna başvurma hakkını etkilemez" hükmüne yer verildiği, Kabahatler Kanunu'nda da, ödeme süresi içerisinde cezanın ödenmesi durumunda %25 oranında indirim yapılmasının, ceza verilip verilmeyeceği ile değil tahsilatla ilgili bir husus olduğu, nasıl ki; Kabahatler Kanunu'na göre verilen para cezasına, "ödeme süresi içerisinde ödeme yapılması durumunda cezanın %25 oranında indirilerek bu kısmın tahsil edilmeyeceği" ifadesinin yazılmamasının, bütün bir cezayı ya da cezanın %25'lik kısmını hukuka aykırı hale getirmiyorsa; benzer şekilde İmar Kanunu'nun 42/2-(ç) maddesinin işleme yazılmamasının da belediye encümeni kararını başlı başına hukuka aykırı hale getirmeyeceği, aksi halde, Kabahatler Kanunu hükümlerinin uygulandığı bütün idari para cezalarının sadece bu ifade yazılmadığından iptaline karar verilmesi gerekeceği ki böyle bir iptal gerekçesinin mahkemenin kanun koyucu yerine geçerek kanunla getirilmeyen bir durumun ihdası sonucunu doğuracağı,

Sonuç olarak, belediye encümeni kararına "bir ay içerisinde mevzuata aykırılıkların giderilmesi halinde İmar Kanunu'nun 42/2-(ç) maddesine göre eklenen meblağın tahsil edilmeyeceği hususu yazılmadan, İmar Kanunu'nun 42/2-ç maddesinin uygulanamayacağı" yönünde bir değerlendirme yapmanın hukuken mümkün olmadığı; davaya konu para cezası hesabında,

1. Aykırılığa konu alan üzerinden temel para cezasının hesaplanması,
2. Ardından İmar Kanunu'nun 42/2-(c) maddesinde 13 bent olarak sayılan artırımlardan 3 adedinin uygulanması,
3. Daha sonra da İmar Kanunu'nun 42/2-(ç) maddesine göre belirlenen (43.717,10 TL tutarındaki) miktar ilavesinin yapılarak toplam cezanın 95.372,79 TL olarak hesap edilmesinde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varıldığı, kaldı ki olayda dosya kapsamına göre, davacının bir ay içerisinde aykırılıkları mevzuata uygun hale getirmeyeceği iradesini gösterdiği dikkate alındığında, söz konusu ifadenin belediye encümeni kararına yazılıp yazılmamasının davacının durumuna bu yönden de bir etkisinin olmadığı gerekçesiyle;

İdare Mahkemesi kararının iptale ilişkin kısmına karşı davalı idare tarafından yapılan istinaf başvurusunun kabulüne, Mahkeme kararının bu kısmının kaldırılmasına ve 08/02/2023 tarih ve 92 sayılı Belediye Encümeni kararının İmar Kanunu'nun 42. maddesinin 2. fıkrasının (ç) bendi uyarınca 43.717,10- TL ilave para cezası verilmesine ilişkin kısmı yönünden davanın reddine, İdare Mahkemesi kararının davanın reddine ilişkin kısmına yönelik davacı tarafından yapılan istinaf başvurusunun ise reddine kesin olarak karar verilmiştir.

T.C.
DANIŞTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU

Esas No : 2024/68

Karar No : 2025/61

B- BURSA BÖLGE İDARE MAHKEMESİ 5. İDARİ DAVA DAİRESİNİN E:2023/2770
SAYILI DOSYASINA KONU YARGILAMA SÜRECİ:

Dava konusu istemin özeti: Eskişehir ili, Tepebaşı ilçesi, Keskin Mahallesi, 11072 ada, 17 parsel sayılı taşınmazda ruhsatsız olarak mevcut eski binanın giriş kısmına ilave oda, yan cephesine yüzme havuzu ve arka cephesine garaj yapıldığından bahisle 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 32. maddesi uyarınca ruhsatsız ilave yapıların bir ay içerisinde ruhsatlandırılmasına, ruhsat işlemlerinin tamamlanmaması durumunda yıkımına, yıkım masraflarının yapı sahibinden tahsil edilmesine ilişkin 06/10/2022 tarih ve 2032 sayılı Belediye Encümeni kararı ile 3194 sayılı Kanun'un 42. maddesi uyarınca davacıya toplam 51.063,41-TL idari para cezası verilmesine ilişkin 06/10/2022 tarih ve 2031 sayılı Belediye Encümeni kararının iptali istenilmiştir.

Eskişehir 2. İdare Mahkemesinin 06/07/2023 tarih ve E:2022/1134, K:2023/776 sayılı kararının özeti:

3194 sayılı Kanun'un 42. maddesinin 2. fıkrasının (a) bendinin 3. alt bendi ile (c) bendinin 8. alt bendi ve 2. fıkranın (ç) bendi uyarınca davacıya toplam 51.063,41-TL idari para cezası verilmesine ilişkin 06/10/2022 tarih ve 2031 sayılı Belediye Encümeni kararının, havuz nedeniyle verilen (1.829,31-TL+23.040,00-TL) toplam 24.869,31-TL'lik para cezasına ilişkin kısmı yönünden;

İmar para cezası hesaplama raporunda, ruhsatsız inşa edilen yapının inşaat alanının 144 metre kare olarak ve I/A grubu yapı sınıfı üzerinde tespit edilerek bunun üzerinden temel para cezası ve buna bağlı olarak mevzuatta öngörülen artırım sebebi uygulanarak toplam imar para cezasının hesaplandığı, bilirkişi raporunda ise, söz konusu yapının inşaat alanının 145,07 metre kare olduğu ve yapı sınıfı ve grubunun II/B olduğu tespitine yer verilerek bunun üzerinden temel para cezası ve buna bağlı olarak mevzuatta öngörülen artırım sebebi uygulanarak toplam imar para cezasının hesaplandığı, yapının toplam inşaat alanı ile yapı sınıfı ve grubunun davacının lehine sonuç doğuracak şekilde bilirkişi raporunda yer verilen tespitten daha az olarak belirlenmesinin ise dava konusu işlemi sakatlayacak bir durum oluşturmadığı, davacının uyuşmazlık konusu taşınmaz üzerinde havuz yönünden yapı ruhsatı almadan inşai faaliyette bulunulduğunun mahallinde yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 24/09/2022 tarihli yapı tatil tutanağı ile tespit edildiği görüldüğünden, davacının, havuz yönünden aykırılıktan etkilenen alan ve yapı sınıfı dikkate alınarak hesaplanan temel 1.829,31-TL imar para cezası ile tecziyesi ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 42. maddesinin 2. fıkrasının (ç) bendi uyarınca verilen idari para cezasının ilgisine tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmemesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmemesi halinde ilave olarak 23.040,00-TL para cezası ile tecziyesine ilişkin kısmında hukuka aykırılık bulunmadığı,

3194 sayılı Kanun'un 32. maddesi uyarınca ruhsatsız ilave yapıların bir ay içerisinde ruhsatlandırılmasına, ruhsat işlemlerinin tamamlanmaması durumunda yıkımına, yıkım masraflarının yapı sahibinden tahsil edilmesine ilişkin 06/10/2022 tarih ve 2032 sayılı Belediye Encümeni kararında hukuka aykırılık bulunmadığı,

T.C.
DANIŞTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU

Esas No : 2024/68

Karar No : 2025/61

3194 sayılı Kanun'un 42. maddesinin 2. fıkrasının (a) bendinin 3. alt bendi ile (c) bendinin 8. alt bendi ve aynı fıkranın (ç) bendi uyarınca davacıya toplam 51.063,41-TL idari para cezası verilmesine ilişkin 06/10/2022 tarih ve 2031 sayılı Belediye Encümeni kararının, ana binaya giriş bölümü yönünden verilen 11.949,42-TL, kapalı garaj-depo bölümü yönünden verilen 10.951,92-TL ve havuz yönünden 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 42. maddesinin 2. fıkrasının (c) bendinin 8. alt bendinde belirtilen artırım hükmünün uygulanması suretiyle verilen 3.292,76-TL olmak üzere toplam 26.194,10-TL'lik kısmında ise hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna varıldığı gerekçeleriyle,

3194 sayılı Kanun'un 42. maddesinin 2. fıkrasının (a) bendinin 3. alt bendi ile (c) bendinin 8. alt bendi ve aynı fıkranın (ç) bendi uyarınca davacıya toplam 51.063,41-TL idari para cezası verilmesine ilişkin 06/10/2022 tarih ve 2031 sayılı Belediye Encümeni kararının, ana binaya giriş bölümü yönünden verilen 11.949,42-TL, kapalı garaj-depo bölümü yönünden verilen 10.951,92-TL ve havuz yönünden 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 42. maddesinin 2. fıkrasının (c) bendinin 8. alt bendinde belirtilen artırım hükmünün uygulanması suretiyle verilen 3.292,76-TL olmak üzere toplam 26.194,10-TL'lik kısmının iptaline, söz konusu kararın, havuz nedeniyle verilen (1.829,31-TL+23.040,00-TL) toplam 24.869,31-TL'lik para cezasına ilişkin kısmı ile 3194 sayılı Kanun'un 32. maddesi uyarınca ruhsatsız ilave yapıların bir ay içerisinde ruhsatlandırılmasına, ruhsat işlemlerinin tamamlanmaması durumunda yıkımına, yıkım masraflarının yapı sahibinden tahsil edilmesine ilişkin 06/10/2022 tarih ve 2032 sayılı Belediye Encümeni kararı yönünden davanın reddine karar verilmiştir.

Bursa Bölge İdare Mahkemesi 5. İdari Dava Dairesinin 14/10/2024 tarih ve E:2023/2770, K:2024/1896 sayılı kararının özeti:

Davalı idarenin istinaf başvurusu yönünden;

İstinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının iptale ilişkin kısmının hukuka ve usule uygun olduğu ve davalı idare tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın bu kısmının kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği,

Davacının, havuz imalatı nedeniyle 3194 sayılı Kanun'un 42. maddesinin 2. fıkrasının (ç) bendi uyarınca davacıya verilen 23.040,00-TL idari para cezasına yönelik istinaf başvurusu yönünden;

3194 sayılı Kanun'un 42. maddesinin 2. fıkrasının (ç) bendinde, anılan fıkra uyarınca idari para cezası verilmesini gerektiren aykırılığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel kadar idari para cezasının (a), (b) ve (c) bentlerine göre verilen para cezalarına ayrıca ilave edileceğinin hükme bağlandığı, verilen idari para cezasının ilgisine tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmesi durumunda ise (ç) bendi uyarınca ilave edilen para cezasının tahsil edilmeyeceği öngörülerek, ilgilisi açısından yeni bir imkan getirildiği, anılan şartın yerine getirilmesi halinde ilgililere ilave edilen para cezasından kurtulma imkanının sağlandığı,

T.C.
DANIŞTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU

Esas No : 2024/68

Karar No : 2025/61

3194 sayılı İmar Kanunu'nun 42. maddesinin 2. fıkrasına 25/03/2020 tarih ve 7226 sayılı Kanun'un 39. maddesiyle eklenen (ç) bendinin Anayasa'nın 2., 10. ve 35. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptali için itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurulması üzerine, Anayasa Mahkemesinin 26/01/2022 tarih ve E:2020/95, K:2022/3 sayılı kararıyla, anılan hükmün Anayasa'ya aykırı olmadığına karar verildiği, söz konusu kararda; "Hukuk devletin temel unsurlarından biri de belirlilik ilkesidir. Bu ilkeye göre yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup kişinin kanundan belirli bir kesinlik içinde hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini verdiğini bilmesini zorunlu kılmaktadır. Kişi ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörebilir ve davranışlarını ayarlayabilir. Hukuki güvenlik ilkesi bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

Düzenli, sağlıklı ve çevre koşullarına uygun yapılaşmanın temini ile imar mevzuatına aykırı yapıların bir an önce ortadan kaldırılmasının kişilerin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakları üzerindeki olumlu etki ve sonuçları gözetildiğinde kuralın imar mevzuatına aykırı yapılaşmanın önlenmesi, cezai yaptırım öngörülmesi suretiyle caydırıcılığın sağlanması, gerçekleşmiş olan aykırılıkların ise bir an önce bizzat ilgilisi tarafından ortadan kaldırılmasının teşvik edilmesi amacıyla ihdas edildiği anlaşılmaktadır." değerlendirmelerine yer verildiği,

Belirlilik ilkesinin, düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuyla yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olmasını, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesini ifade ettiği, belirlilik ilkesi gereği; idari yaptırımların belirli, açık ve şüpheye yer bırakmayacak şekilde düzenlenmesi gerektiği,

Para cezasına muhatap olan kişinin, hangi fiili sebebiyle ve hangi yasaya dayanılarak yaptırım uygulandığını, para cezasının nasıl belirlendiğini, sonuçlarını ve varsa hangi hallerde para cezasının tahsilinden vazgeçileceği hususlarını, yani para cezasının sebebini ve ne gibi sonuçları olduğunu bilmesi gerektiği,

Anılan hüküm ile, imar mevzuatına aykırılıkların yapı sahipleri tarafından giderilmesinin ve mevzuata uygun hale getirilmesinin amaçlandığı dikkate alındığında, anılan (ç) bendi uyarınca verilen para cezasında, Kanun hükmü belirtilmek suretiyle ilgisine tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmesi durumunda (ç) bendi uyarınca ilave edilen para cezasının tahsil edilmeyeceği yönündeki uyarının ilgisine tebliğ edilmesi, dolayısıyla ilgililere hem yapısını mevzuata uygun hale getirme imkanı, hem de anılan bent uyarınca ilave edilen para cezasından kurtulma imkanı tanınması gerektiği, yani, anılan (ç) bendi uyarınca para cezasına muhatap olan kişinin, bir aylık bir sürede ruhsatsız ya da ruhsata aykırı yapısındaki aykırılığı mevzuata uygun hale getirmesi halinde söz konusu para cezasını ödemeyeceğini, aksi halde para cezasının ödenmesinden sorumlu olacağını bilmesi gerektiği,

T.C.
DANIŞTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU

Esas No : 2024/68

Karar No : 2025/61

Uyuşmazlıkta, dava konusu işlem ile verilen idari para cezasına esas hesaplama raporunda; atfına yer verilen (ç) bendi hükmü uyarınca aykırılığa konu 144 m² alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin çarpımı ile bulunan para cezasının ilave edildiğinin belirtildiği, dava konusu işlemde anılan bent uyarınca verilen idari para cezası miktarının ve idari para cezasının ilgisine tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmesi durumunda ise (ç) bendi uyarınca ilave edilen para cezasının tahsil edilmeyeceği hususuna yer verilmediği, dolayısıyla anılan hususta davacıya gerekli ikazın yapılmadığı görüldüğünden, dava konusu idari para cezasının anılan bent kapsamında yapılan ilave artırıma isabet eden 23.040,00-TL'lik kısmında hukuka ve mevzuata uyarlık bulunmadığı,

Davacının, 3194 sayılı Kanun'un 32. maddesi uyarınca ruhsatsız ilave yapıların bir ay içerisinde ruhsatlandırılmasına, ruhsat işlemlerinin tamamlanmaması durumunda yıkımına, yıkım masraflarının yapı sahibinden tahsil edilmesine ilişkin 06/10/2022 tarih ve 2032 sayılı Belediye Encümeni kararına yönelik istinaf başvurusu yönünden;

İstinaf başvurusuna konu İdare Mahkemesi kararının anılan işlem yönünden davanın reddine ilişkin kısmının hukuka ve usule uygun olduğu ve davacı tarafından ileri sürülen iddiaların söz konusu kararın bu kısmının kaldırılmasını sağlayacak nitelikte görülmediği gerekçeleriyle,

İdare Mahkemesi kararına karşı davalı tarafından yapılan istinaf başvurusunun reddine, davacı tarafından yapılan istinaf başvurusunun kısmen kabulü ile İdare Mahkemesi kararının, 06/10/2022 tarih ve 2031 sayılı Belediye Encümeni kararının "havuz" imalatı nedeniyle 3194 sayılı Kanun'un 42. maddesinin 2. fıkrasının (ç) bendi uyarınca davacıya verilen 23.040,00-TL idari para cezasına ilişkin kısmı yönünden kaldırılmasına, 06/10/2022 tarih ve 2031 sayılı Belediye Encümeni kararının anılan kısmının iptaline, davacı tarafından kararın diğer kısımlarına yönelik yapılan istinaf başvurusunun reddine kesin olarak karar verilmiştir.

II- İNCELEME VE GEREKÇE:

MADDİ OLAY:

Uyuşmazlıklarda; İmar Kanunu'nun 42. maddesinin 2. fıkrası uyarınca idari para cezası verilmesine ilişkin belediye encümeni kararında, söz konusu fıkranın (ç) bendi uyarınca ilave idari para cezasına da yer verilmesi halinde; anılan maddede yer alan "Bu fıkra göre verilen idari para cezasının ilgisine tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmesi halinde bu bent uyarınca ilave edilen para cezası tahsil edilmez." ifadesine yönelik bir açıklamaya encümen kararında yer verilmemesinin, anılan işlemin (ç) bendi uyarınca verilen idari para cezasına ilişkin kısmını hukuka aykırı hale getirip getirmeyeceği yönünde farklı kararlar verilmesi üzerine aykırılığın olduğu görülmüştür.

T.C.
DANIŞTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU

Esas No : 2024/68

Karar No : 2025/61

İLGİLİ MEVZUAT :

1-3194 sayılı İmar Kanunu:

Ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı olarak başlanan yapılar

Madde 32- Bu Kanun hükümlerine göre; ruhsat alınmadan yapıya başlandığı veya ruhsat ve eklerine veya ruhsat alınmadan yapılabilecek yapılarda projelerine ve ilgili mevzuatına aykırı yapı yapıldığı ilgili idarece tespiti, fenni mesulce (...) tespiti ve ihbarı veya herhangi bir şekilde bu duruma muttali olunması üzerine, belediye veya valiliklerce o andaki inşaat durumu tespit edilir. Yapı mühürlenerek inşaat derhal durdurulur. Yapının imar mevzuatına aykırı olduğuna dair bilgi, tapu kayıtlarının beyanlar hanesine kaydedilmek üzere ilgili idaresince tapu dairesine en geç yedi gün içinde yazılı olarak bildirilir. Aykırılığın giderildiğine dair ilgili idaresince tapu dairesine bildirim yapılmadan beyanlar hanesindeki kayıt kaldırılmaz.

Durdurma, yapı tatil zaptının yapı yerine asılmasıyla yapı sahibine tebliğ edilmiş sayılır. Bu tebligatın bir nüshası muhtara bırakılır, bir nüshası da Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğüne gönderilir.

Bu tarihten itibaren en çok bir ay içinde yapı sahibi, yapısını ruhsata uygun hale getirerek veya ruhsat alarak, belediyeden veya valilikten mühürün kaldırılmasını ister.

Ruhsata aykırılık olan yapıda, bu aykırılığın giderilmiş olduğu veya ruhsat alındığı ve yapının bu ruhsata uygunluğu, inceleme sonunda anlaşılırsa, mühür, belediye veya valilikçe kaldırılır ve inşaatın devamına izin verilir.

Aksi takdirde, ruhsat iptal edilir, ruhsata aykırı veya ruhsatsız yapılan bina, belediye encümeni veya il idare kurulu kararını müteakip, belediye veya valilikçe yıktırılır ve masrafı yapı sahibinden tahsil edilir. Yapı tatil tutanağının düzenlendiği tarihten itibaren bir ay içinde yapı sahibi tarafından yapının ruhsata uygun hale getirilmediğinin veya ruhsat alınmadığının ilgili idaresince tespit edilmesine rağmen iki ay içinde hakkında yıkım kararı alınmayan yapılar ile hakkında yıkım kararı alınmış olmasına rağmen altı ay içinde ilgili idaresince yıkılmayan yapılar, yıkım maliyetleri döner sermaye işletmesi gelirlerinden karşılanmak üzere Bakanlıkça yıkılabilir veya yıktırılabilir. Yıkım maliyetleri %100 fazlası ile ilgili idaresinden tahsil edilir. Bu şekilde tahsil edilememesi halinde ilgili idarenin 5779 sayılı Kanun gereğince aktarılan paylarından kesilerek tahsil olunur. Tahsil olunan tutarlar, Bakanlığın döner sermaye işletmesi hesabına gelir olarak kaydedilir.

İdare tarafından ruhsata bağlanamayacağı veya aykırılıkların giderilemeyeceği tespit edilen yapıların ruhsatı üçüncü fıkra düzenlenenen bir aylık süre beklenmeden iptal edilir ve mevzuata aykırı imalatlar hakkında beşinci fıkra hükümleri uygulanır." kuralı yer almıştır.

İdari müeyyideler

Madde 42- Bu maddede belirtilen ve imar mevzuatına aykırılık teşkil eden fiil ve hallerin tespit edildiği tarihten itibaren on iş günü içinde ilgili idare encümenince sorumlular hakkında, üstlenilen her bir sorumluluk için ayrı ayrı olarak bu maddede belirtilen idari müeyyideler uygulanır.

Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere ve imar mevzuatına aykırı olarak yapılan ya da 27 nci madde kapsamında ruhsat alınmadan yapılabilen yapılardan aynı maddede belirtilen koşullar sağlanmadan yapılanların sahibine, yapı müteahhidine ve aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere, yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu

T.C.
DANIŞTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU

Esas No : 2024/68

Karar No : 2025/61

alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, bin Türk lirasından az olmamak üzere, aşağıdaki şekilde hesaplanan idari para cezaları uygulanır:

a) Bakanlıkça belirlenen yapı sınıflarına ve gruplarına göre yapının inşaat alanı üzerinden hesaplanmak üzere, mevzuata aykırılığın her bir metrekaresi için;

1) I. sınıf A grubu yapılara üç, B grubu yapılara beş Türk Lirası,

2) II. sınıf A grubu yapılara sekiz, B grubu yapılara onbir Türk Lirası,

3) III. sınıf A grubu yapılara onsekiz, B grubu yapılara yirmi Türk Lirası,

4) IV. sınıf A grubu yapılara yirmüç, B grubu yapılara yirmibeş, C grubu yapılara otuzbir Türk Lirası,

5) V. sınıf A grubu yapılara otuzsekiz, B grubu yapılara kırkaltı, C grubu yapılara elliiki, D grubu yapılara altmışüç Türk Lirası,

idari para cezası verilir. Bu miktarlar her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında bir Türk Lirasının küsuru da dikkate alınmak suretiyle artırılarak uygulanır.

b) Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan uygulamalar için, Bakanlıkça yayımlanan ve aykırılığa konu imalatın tespiti tarihinde yürürlükte bulunan birim fiyat listesine göre ilgili idarece belirlenen bedelin % 20'si kadar idari para cezası verilir.

c) (a) ve (b) bentlerine göre cezalandırmayı gerektiren aykırılığa konu yapı;

1) Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise cezanın % 30'u,

2) Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise cezanın % 40'ı,

3) Uygulama imar planında veya parselasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumî Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise cezanın % 60'ı,

4) Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise cezanın % 100'ü,

5) Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise cezanın % 20'si,

6) Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise cezanın % 80'i,

7) Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise cezanın % 50'si,

8) Ruhsatsız ise cezanın % 180'i,

9) Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise cezanın % 50'si,

10) Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşaf faaliyete konu ise cezanın % 100'ü,

11) İnşaf faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise cezanın % 10'u,

12) İnşaf faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise cezanın % 20'si,

13) Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise cezanın % 20'si,

(a) ve (b) bentlerinde belirtilen şekilde tespit edilen para cezalarının miktarına göre ayrı

T.C.
DANIŞTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU

Esas No : 2024/68

Karar No : 2025/61

ayrı hesap edilerek ilave olunur. Para cezalarına konu olan alanın hesaplanmasında, aykırılıktan etkilenen alan dikkate alınır.

ç) Bu fıkra uyarınca idari para cezası verilmesini gerektiren aykırılığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel kadar idari para cezası yukarıdaki bentlere göre aykırılıktan sorumlu olan yapı sahibine ve yapı müteahhidine verilen para cezalarına ayrıca ilave edilir. Bu fıkraya göre verilen idari para cezasının ilgisine tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmesi halinde bu bent uyarınca ilave edilen para cezası tahsil edilmez.

....

2- 2576 sayılı Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri ve Vergi Mahkemelerinin Kuruluşu ve Görevleri Hakkında Kanun:

Bölge idare mahkemesi başkanlar kurulu:

Madde 3/C- ...

4. Bölge idare mahkemesi başkanlar kurulunun görevleri şunlardır:

...

c) Benzer olaylarda, bölge idare mahkemesi dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında veya farklı bölge idare mahkemeleri dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasında aykırılık veya uyuşmazlık bulunması hâlinde; resen veya ilgili bölge idare mahkemesi dairelerinin ya da istinaf yoluna başvurma hakkı bulunanların bu aykırılığın veya uyuşmazlığın giderilmesini gerekçeli olarak istemeleri üzerine, istemin uygun görülmesi hâlinde kendi görüşlerini de ekleyerek Danıştaydan bu konuda karar verilmesini istemek.

...

5. Dördüncü fıkranın (c) bendine göre yapılacak istemler, konusuna göre İdari veya Vergi Dava Daireleri Kuruluna iletilir. İlgili dava daireleri kurulunca üç ay içinde karar verilir. Aykırılık veya uyuşmazlığın giderilmesine ilişkin olarak bu fıkra uyarınca verilen kararlar kesindir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME :

Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı, İmar Kanunu'nun 42. maddesinin 2. fıkrası uyarınca idari para cezası verilmesine ilişkin belediye encümeni kararında, söz konusu fıkranın (ç) bendi uyarınca ilave idari para cezasına da yer verilmesi halinde; anılan maddede yer alan "Bu fıkraya göre verilen idari para cezasının ilgisine tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmesi halinde bu bent uyarınca ilave edilen para cezası tahsil edilmez." ifadesine yönelik bir açıklamaya encümen kararında yer verilmemesinin, anılan işlemin (ç) bendi uyarınca verilen idari para cezasına ilişkin kısmını hukuka aykırı hale getirip getirmeyeceği hususu oluşturmaktadır.

Ülke genelinde düzenli ve planlı yapılaşmanın sağlanması bakımından inşa edilecek yapılarda uyulması gereken usul ve esaslar bu konuda genel Kanun niteliğinde bulunan 3194 sayılı İmar Kanunu ile düzenlenmiş, anılan Kanun'un 42. maddesinde imar mevzuatına aykırılık

T.C.
DANIŞTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU

Esas No : 2024/68

Karar No : 2025/61

bulunması halinde uygulanacak idari yaptırımlara yer verilmiş, anılan maddenin 1. fıkrasında, maddede belirtilen ve imar mevzuatına aykırılık teşkil eden fiil ve hallerin tespit edildiği tarihten itibaren on iş günü içinde ilgili idare encümenince sorumlular hakkında, üstlenilen her bir sorumluluk için ayrı ayrı olarak bu maddede belirtilen idari yaptırımların uygulanacağı belirtilmiş, 2. fıkrasında ise; ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere ve imar mevzuatına aykırı olarak yapılan veya Kanun'un 27. maddesi kapsamında ruhsat alınmadan yapılabilen yapılardan bu maddede belirtilen şartlar sağlanmadan yapılanların sahibine, yapı müteahhidine ve aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere, yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal güvenliğini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre bin Türk lirasından az olmamak üzere idari para cezası uygulanacağı belirtilmiş; bu kapsamda verilecek idari para cezası tutarının ne şekilde hesaplanacağı ise fıkranın (a), (b), (c) ve (ç) bentlerinde düzenlenmiştir.

Anılan fıkranın (a) bendinde, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca (Bakanlık) belirlenen yapı sınıflarına ve gruplarına göre yapının inşaat alanı üzerinden hesaplanacak idari para cezaları belirlenmiştir. Buna göre mevzuata aykırılığın her bir metrekaresi için I., II. ve III. sınıf (A) ve (B) grubu yapılar; IV. sınıf (A), (B) ve (C) grubu yapılar ile V. sınıf (A), (B), (C) ve (D) grubu yapılar yönünden verilecek idari para cezası tutarları ayrı ayrı hükme bağlanmış; (b) bendinde, mevzuata aykırılığın yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan uygulamalar sebebiyle verilecek idari para cezaları düzenlenmiş; (c) bendinde ise, (a) ve (b) bentlerine göre cezalandırmayı gerektiren aykırı uygulamalara eklenen bazı haller sebebiyle (a) ve (b) bentlerine göre belirlenen para cezalarının artırılması ve artırım oranları düzenlenmiştir.

İmar Kanunu'nun 42. maddesinin 2. fıkrasına, 26/03/2020 tarih ve 31080 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 25/03/2020 tarih ve 7226 sayılı Kanun'un 39. maddesiyle eklenen (ç) bendinde; anılan fıkra uyarınca idari para cezası verilmesini gerektiren aykırılığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel kadar idari para cezasının (a), (b) ve (c) bentlerine göre verilen para cezalarına ayrıca ilave edileceği hükme bağlanmış; verilen idari para cezasının ilgisine tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmesi durumunda ise (ç) bendi uyarınca ilave edilen para cezasının **tahsil edilmeyeceği** düzenlenmiştir.

Bu düzenlemenin Anayasa'ya aykırı olduğundan bahisle itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurulması üzerine verilen Anayasa Mahkemesinin 26/01/2022 tarih ve E:2020/95, K:2022/3 sayılı kararıyla; imar mevzuatına aykırı yapılaşmanın her yerde aynı etki ve sonucu yaratacağının söylenemeyeceği, değeri yüksek olan alanlar ile değeri düşük olan alanlarda idari para cezasının aynı tutarda olmasının, değeri yüksek olan alanlarda kişilerin ceza tutarını göze alarak imar mevzuatına aykırı davranışlara girişebilmelerine sebebiyet verebileceği, ilave edilecek idari para cezasının emlak vergisine esas asgari metrekare birim değeri üzerinden hesaplanması, değerinin daha yüksek olduğu objektif olarak belirlenen alanlarda gerçekleştirilen

T.C.
DANIŞTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU

Esas No : 2024/68

Karar No : 2025/61

aykırılıkların değeri daha düşük belirlenen alanlarda gerçekleştirilen aynı aykırılıklara göre daha yüksek tutarlarla cezalandırılması sonucunu doğurarak her somut olayda caydırıcılığı sağlayacak bir ceza tutarının belirlenmesini sağlayabileceği, buna göre ilave idari para cezasının belirlenmesinde aykırılığa konu alanın değerine göre yapılacak ayırımın nesnel ve makul bir temele dayandığı, ayrıca aykırılığın yaratacağı etki ve sonuçlardan hareketle suç ve ceza dengesini gözetken ayırımın ölçüsüz bir yönünün de bulunmadığı, mevzuata aykırı yapılaşmanın varlığı halinde ilave idari para cezasının öngörülmesinin bu konudaki caydırıcılığı artıracığı, mevzuata aykırılığın belirli bir süre içinde giderilmesi veya yapının mevzuata uygun hale getirilmesi durumlarında ise ilave idari para cezasının tahsilinden vazgeçilmesinin mevzuata uyumu teşvik edeceği gözetildiğinde kuralın ulaşılacak istenen amaç yönünden elverişli ve gerekli olduğu, aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmesine yönelik iradenin ortaya konulması ile buna yönelik icrai faaliyetlerde bulunulabilmesi bakımından bentte öngörülen bir aylık sürenin makul ve yeterli olmadığına da söylenemeyeceği gerekçesiyle anılan bendin Anayasa'ya aykırı olmadığına karar verilmiştir.

3194 sayılı Kanun'un 42. maddesinin 2. fıkrasının (ç) bendinde, imar mevzuatına aykırılık nedeniyle verilecek idari para cezalarına ayrıca bentte sayılan durumların varlığı halinde ayrıca ilave para cezası verilmesi düzenlenmiş olup, 42. maddenin 2. fıkrasına göre verilen idari para cezasının ilgisine tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmesi durumunda ilave olunan para cezasının tahsil olunmayacağı hükme bağlanmıştır. Yani anılan kuralda , 3194 sayılı Kanun'un 42. maddesinin 2. fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleri uyarınca hesaplanacak olan para cezasına ilave yapılması suretiyle nihai olarak verilecek idari para cezası tutarının belirlenmesi öngörülmüş olup, diğer yandan hesaplanan ilave para cezasının tahsilinden vazgeçilebilmesine imkan tanınmıştır.

İmar mevzuatına aykırı yapılaşmanın varlığı halinde ilave idari para cezası öngörülmesinin bu konudaki caydırıcılığı artıracığı, mevzuata aykırılığın belirli bir süre içinde giderilmesi veya yapının mevzuata uygun hale getirilmesi durumlarında ise ilave idari para cezasının tahsilinden vazgeçilmesinin, aykırılıktan sorumlu kişileri imar mevzuatına aykırılıkların biran önce giderilmesi hususunda teşvik edeceği açıktır.

İmar Kanunu'nun 42. maddesinin 2. fıkrasının (ç) bendinde; bu fıkra göre ayrıca ilave edilecek para cezasının tahsil edilmemesinin, idari para cezasına konu aykırılığın cezanın ilgisine tebliğinden itibaren bir ay içinde giderilmesi ve yapının imar mevzuatına uygun hale getirilmesi şartına bağlandığı, şartın yerine getirilmesi halinde sorumlu kişilere ilave edilen para cezasından kurtulma imkanı sağlandığı, anılan bentte yer alan "Bu fıkra göre verilen idari para cezasının ilgisine tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmesi halinde bu bent uyarınca ilave edilen para cezası tahsil edilmez." şeklindeki ifadenin, **para cezasının tahsilatına ilişkin olduğu, bu ifadenin yazılmasının işlemin geçerlilik şartı olmadığı**, bu ifadenin idari para cezası verilmesine ilişkin belediye encümeni kararında yazılmamasının anılan işlemin (ç) bendi uyarınca verilen idari para cezasına ilişkin kısmını hukuka aykırı hale getirmeyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

T.C.
DANIŞTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU

Esas No : 2024/68

Karar No : 2025/61

III- SONUÇ :

Açıklanan nedenlerle; Bölge İdare Mahkemesi kararları arasındaki aykırılığın, "İmar Kanunu'nun 42. maddesinin 2. fıkrası uyarınca idari para cezası verilmesine ilişkin belediye encümeni kararında, söz konusu fıkranın (ç) bendi uyarınca ilave idari para cezasına da yer verilmesi halinde; anılan maddede yer alan 'Bu fıkra göre verilen idari para cezasının ilgisine tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmesi halinde bu bent uyarınca ilave edilen para cezası tahsil edilmez.' ifadesine yönelik bir açıklamaya encümen kararında yer verilmemesinin, anılan işlemin (ç) bendi uyarınca verilen idari para cezasına ilişkin kısmını hukuka aykırı hale getirmeyeceği" doğrultusunda giderilmesine, kesin olarak, 01/10/2025 tarihinde oyçokluğu ile karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
Üye	Üye	Üye	Üye	Üye
	Üye	Üye	Üye	

T.C.
DANIŞTAY
İDARİ DAVA DAİRELERİ
KURULU

Esas No : 2024/68

Karar No : 2025/61

KARŞI OY

X- Başvuruya konu olan kararlar arasındaki aykırılığı, İmar Kanunu'nun 42. maddesinin 2. fıkrası uyarınca idari para cezası verilmesine ilişkin belediye encümeni kararında, söz konusu fıkranın (ç) bendi uyarınca ilave idari para cezasına da yer verilmesi halinde; anılan maddede yer alan "Bu fıkraya göre verilen idari para cezasının ilgisine tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmesi halinde bu bent uyarınca ilave edilen para cezası tahsil edilmez." ifadesine yönelik bir açıklamaya encümen kararında yer verilmemesinin, anılan işlemin (ç) bendi uyarınca verilen idari para cezasına ilişkin kısmını hukuka aykırı hale getirip getirmeyeceği hususu oluşturmaktadır.

3194 sayılı Kanun'un 42. maddesinin 2. fıkrasının (ç) bendinde, imar mevzuatına aykırılık nedeniyle verilecek idari para cezalarına ayrıca bentte sayılan durumların varlığı halinde ayrıca ilave para cezası verilmesi düzenlenmiş, 2. fıkraya göre verilen idari para cezasının ilgisine tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmesi durumunda ilave olunan para cezasının tahsil olunmayacağı hükme bağlanmıştır.

Para cezasına muhatap olan kişinin, hangi fiili sebebiyle ve hangi mevzuata dayanılarak yaptırım uygulandığını, para cezasının nasıl belirlendiğini, sonuçlarını ve varsa hangi hallerde para cezasının tahsilinden vazgeçileceği hususlarını, yani para cezasının sebebini ve ne gibi sonuçları olduğunu bilmesi gerekir.

Anılan hüküm ile, imar mevzuatına aykırılıkların yapı sahipleri tarafından giderilmesinin ve mevzuata uygun hale getirilmesinin amaçlandığı dikkate alındığında, anılan (ç) bendi uyarınca verilen para cezasının, ilgisine tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmesi durumunda (ç) bendi uyarınca ilave edilen para cezasının tahsil edilmeyeceği yönündeki uyarının ilgisine tebliğ edilmesi, dolayısıyla ilgililere hem yapısını mevzuata uygun hale getirme imkanı, hem de (ç) bendi uyarınca ilave edilen para cezasından kurtulma imkanı tanınması gerekmektedir. Yani, anılan (ç) bendi uyarınca para cezasına muhatap olan kişinin, bir aylık bir sürede ruhsatsız ya da ruhsata aykırı yapısındaki aykırılığı mevzuata uygun hale getirmesi halinde söz konusu para cezasını ödemeyeceğini, aksi halde para cezasından sorumlu olacağını bilmesi gerekmektedir.

Bu durumda, Bölge İdare Mahkemesi kararları arasındaki aykırılığın, "İmar Kanunu'nun 42. maddesinin 2. fıkrası uyarınca idari para cezası verilmesine ilişkin belediye encümeni kararında, söz konusu fıkranın (ç) bendi uyarınca ilave idari para cezasına da yer verilmesi halinde; 'Bu fıkraya göre verilen idari para cezasının ilgisine tebliğinden itibaren bir ay içinde aykırılığın giderilmesi ve yapının mevzuata uygun hale getirilmesi halinde bu bent uyarınca ilave edilen para cezası tahsil edilmez.' ifadesine encümen kararında yer verilmemesinin, anılan işlemin (ç) bendi uyarınca verilen idari para cezasına ilişkin kısmını hukuka aykırı hale getireceği" doğrultusunda giderilmesi gerektiği oyuyla, karara katılmıyoruz.

Başkan

Üye

Üye

Üye

Üye

